

The Method of Shared Concern

En metod för att upptäcka och behandla mobbning
utvecklad av Anatol Pikas, docent i pedagogisk psykologi.

Kort sammanfattning av Samuel Kazen Orrefur

Introduktion

Vill du testa en kreativ, positiv metod för att lösa konflikter som fokuserar på konstruktiva lösningar istället för att gräva efter skuld? Är du skolledare och vill hitta en effektiv, evidensbaserad strategi för att långsiktigt arbeta med skolans värdegrund samt förebygga, upptäcka och behandla dold mobbning?

The Method of Shared Concern (SCm) har utvecklats av Anatol Pikas, docent i pedagogisk psykologi och är det enda program för att behandla mobbning som enbart har positiva effekter vid långsiktig, konsekvent tillämpning.¹ SCm har under många år tillämpats med stor framgång i bland annat England, Spanien, Finland och Australien. På grund av sin effektivitet håller metoden på att bli alltmer populär världen över. Just nu tillämpas den i större skala i Nya Zeeland, Malaysia, USA, Tyskland, Canada, Estland och förhoppningsvis snart även i Sverige.

I England betygsatte lärare på 155 skolor metoden från 1 till 5 där 1 var ”not at all satisfied” och 5 ”extremely satisfied”. Medelbetyget blev 3.9 vilket är väl över genomsnittet. En studie på metodens effektivitet i England visade att ca 3/4 av de behandlade mobbningsfallen löses. När metodens förhållningssätt integreras på djupet ger nästan alla behandlade fall positiva resultat; ett exempel är en studie i Skottland där metoden löste 34 av 38 behandlade mobbningsfall. I Australien har personalen rapporterat frekvenser på 85-100 % lyckade behandlingar.²

Utöver evidens från praktisk tillämpning stödjer kognitionsvetenskaplig och pedagogisk forskning kring motivation metodens samtliga principer.³ Kärnan i SCm är att inte leta efter skuld utan betrakta mobbning som en asymmetrisk konflikt mellan två parter där fokus läggs på att hitta gemensamma lösningar båda sidor kan godta. Läraren agerar neutral medlare, som i ett konstruktivt samtal med båda sidor utnyttjar barnens kreativitet och inre motivation till att skapa starka och hållbara överenskommelser.

Moment A: enskilda samtal med de misstänkta mobbarna

Läraren samtalar med de misstänkta mobbarna var för sig i ca 10-15 minuter (ledaren först).

Samtalens mål är att personerna själva formulerar problemet och ger förslag på lösningar:

1. *”Jag har hört att X har det svårt... Vad vet du om det?”*

(Uttrycker personen att X har det svårt, lyssna, ställ följdfrågor och gå till steg 2.)

→ Om X ”mår bra” och inga problem finns:

”Hur är det annars i klassen? Vem brukar du umgås med? Vad brukar ni göra?”

(Bekräfta att kompisarna är bra och gör trevliga saker tillsammans.)

”Är X med er ibland? Det är synd om X som inte får vara med så coola personer.”

(Personen instämmer indirekt i att X inte har det bra.)

2. *”Vad ska vi göra?”*

(Lyssna fram konstruktiva förslag på lösning och bekräfta dessa.)

3. *”Vad tror du X skulle tycka om det?”*

(Förslagen ska vara sådana eleven tror är realistiska.)

4. Avsluta med att berätta om nästa steg i processen och tacka för samtalet.

Moment B: samtal med det sannolika offret

Syftet med samtalet är att låta eleven få prata ut samt öka elevens förtroende för dig som medlare.

1. *”Hur är det?”* (Lyssna. Värdera inga påståenden, medkänsla visas genom attityden.)
2. *”Vad ska vi göra?”* (Fråga efter förslag på lösning.)
3. Berätta om samtalet med de andra och att ni har goda förslag på gång. (Hoppfull avslutning.)

1 Skolverkets utredning: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2498> visar på övriga metoders baksidor.

2 Se professor Ken Rigbys bok ”The Method of Shared Concern, sida 86-89.

3 Se häftet ”Kreativ konfliktlösning”.

Moment C: Gruppsamtal med de misstänkta mobbarna

Syftet med gruppsamtalet är att omförhandla gruppens exkluderande spelregler och förankra individernas förslag som nämndes under de enskilda samtalen i gruppdynamiken.

1. Bjud på fika
2. *"Jag träffade er i enskilda samtal, vi pratade om X. Jag hörde några intressanta förslag, vad var det du sa?"* (Nämn de olika personerna vid namn och låt de upprepa sina förslag)
3. Fråga gruppen vad de tycker om förslagen, diskutera om de verkar rimliga. När alla är nöjda, berätta att du ska hämta X så de får framföra den goda planen.
4. Du påpekar att de är flera, X är ensam. Hur ska han eller hon förmås att acceptera förslaget på djupet, alltså hålla sin del av överenskommelsen? X ska känna sig avspänd. När X kommer in och smakat på fiket ska de börja med att säga något trevligt om X som också är sant.

Moment D: Slutförhandling

1. Hämta X: berätta om mötet och att gruppen har något intressant att säga.
2. Fyll på mera fika till alla.
3. *"Vi har sagt trevliga saker som kan intressera dig X..."* (Låt individerna i gruppen upprepa sina positiva utlåtanden om X samt förslag på lösning. Om de första talarna uppfattar X som en svag part som bör hjälpas följer en "fejklad förhandling". Om X framstår som provokativ följer en äkta förhandling.
4. Överenskommelse fattas.
5. *"Vad ska vi göra om någon inte håller det som vi lovat?"* (Skriv ordet "TOLERANS" på tavlan. Låt gruppen diskutera vad detta innebär.) *"Vi ska inte börja vakta på varandra. Små retsamheter får man tolerera. Men bara till en viss gräns. Överskrider någon den gränsen, får andra påminna honom eller henne om överenskommelsen. Räcker inte det, kontakta en bestämd person som är insatt i vårt avtal. Detta betyder inte att 'skvallra'. Det betyder att följa en överkommen anmälningsplikt."*

Läs mer

Jag hoppas denna korta sammanfattning väcker många frågor. Metoden innehåller utöver ovan beskrivna tillvägagångssätt klassrumssamtal för att upptäcka dold mobbning samt barn som far illa på andra sätt. Metoden kan användas i såväl förebyggande som behandlande syfte. Arbetsmaterial för att öva konfliktlösning i rollspel samt diskutera normer och gruppmekanismer finns att tillgå för den intresserade. Vill du veta mer om konflikthantering, de psykologiska mekanismerna bakom metoden och träna upp det förhållningssätt och den attityd till parterna som metoden kräver, läs då fördjupningshäftet:

"Kreativ konfliktlösning. Från makro- till mikroplanet"